

Darja
Radović
Mahečić

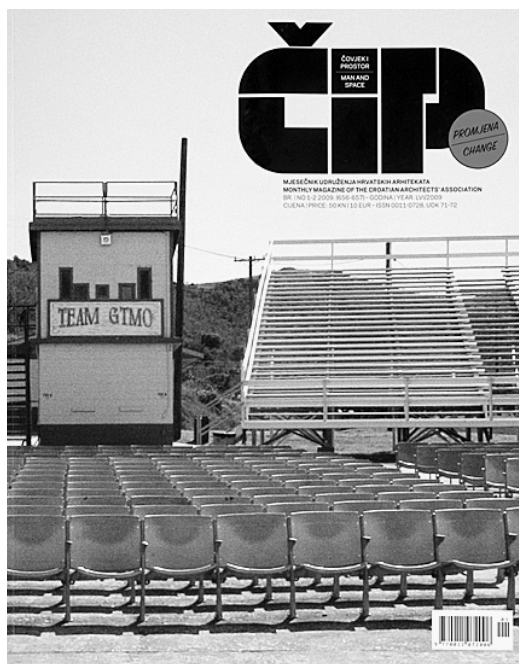
I manje i više - održive promjene

ČIP, 1-2 (656-657), 2009.

(ur.) Patricia Kiš, Zagreb, UHA, 104 str.

ISSN 0011-0728

Među stručnim arhitektonskim glasilima u Hrvatskoj (od "higijeničarskih" *Viesti hrvatskog društva inženira i arhitekta*, pokrenutih 1878, do znanstvenog *Prostora*, koji Arhitektonski fakultet izdaje od 1993), *Čovjek i prostor* Udruženja hrvatskih arhitekata ima kulturni status. Što zbog originalnog imena, dugovječnosti i tradicije (prvi broj izišao je 15. veljače 1954!), a što zbog važne uloge koju je u našoj kulturnoj sredini odigrao u pojedinim razdobljima, ČIP je jedinstveni svjedok vremena na koji smo ponosni što je još među nama. Izlazio kao polumjesečnik ili kao polugodišnjak, velik poput nekadašnjeg *Vjesnika* ili sveden u okvire općeprihvaćenih normi, ČIP smo, osobito posljednjih desetljeća, navikli prihvaćati u njegovim duljim ili kraćim uredničkim ciklusima i izdavačkim koncepcijama. Treba naglasiti da je većina redakcija radila s entuzijazmom i pretežno volonterski te da su i autori tekstova rijetko dobivali zahvale, a kamoli honorare. Tijekom posljednjih skoro dvadeset godina ČIP je prolazio osobito težak put: od situacije u kojoj su redakcije same pripremale, tiskale i prodavale časopis, do one u kojoj je uživao snažnu podršku novoosnovane Komore arhitekata, koja je po načelu profesionalne solidarnosti, pretplatom članstva, osiguravala potrebni dotok novca. U međuvremenu se na tržištu pojavio čitav niz drugih listova, a osobito magazina za nekretnine i hrvatskih izdanja svjetskih časopisa o stanovanju. No, financijski problemi ČIP-a nisu bili jedini. U trenutku kad se prostor blogova počeo brkati s nezavisnim izdavaštvom, oko ČIP-a se neprestano

spekuliralo i o "suvišnosti tiskanog medija". U trenutku kad su se egzistencijalna pitanja ČIP-a činila ipak riješenima i kad se očekivalo da će redakcija svu snagu usmjeriti na nijansiranje izdavačke koncepcije, Komora je početkom 2008. iznenada odustala od uvjetovane pretplate na časopis.

Sada je pred nama prvo izdanje ovogodišnje nove serije toga mjesečnika, sada dvomjesečnika, na kojemu je na prvi pogled najočitija promjena nova verzija logotipa, budući da je filozofija časopisa ostala nepromijenjena. Činjenicu da je prošlu godinu ČIP preživio bez financijske potpore, koncepcijski

urednik Saša Randić jednostavno objašnjava zanimanjem javnosti za časopis koji se bavi aktualnim prostornim problemima i kvalitetnom arhitekturom. Zaključuje da ČIP ne postoji da bi zarađivao novac, jer je i “neprofitno izdavaštvo sastavni dio medijskog mozaika”, pa zahvale u impresumu idu Ministarstvu kulture RH i Uredu za kulturu Grada Zagreba. Nema velikog zaokreta ni u koncepciji ni u grafičkom dizajnu, koje sada potpisuju inozemni dizajneri Reinhard Steger i Esther Gebauer. Po načelu manje je više, ovim volumenom dominira izuzetna realizirana arhitektura, predočena fotografijama u boji, vizualizacijama projekata i tekstovima, a ne kao u nekim proteklim razdobljima, raznoliki, pa i agresivni dizajnerski postupci. Sa sadržajem jasno istaknutim na samom početku i reklamama nanizanim na kraju (pa i onom za pretplatu na ČIP!), novi je broj lako prohodan, s hrvatskim tekstom u gornjoj i engleskim prijevodom smještenim u donjoj polovici stranice. Redakcija je relativno mala, kao i broj suradnika, a ovaj je broj časopisa uglavnom posvećen nominiranim i nagrađenim radovima u kategoriji stambene arhitekture za najuspješnija ostvarenja u 2008. Udruženja hrvatskih arhitekata.

Početne stranice zauzimaju prabrane panoramske vijesti i tradicionalne objave mišljenja žirija za nagrade UHA-e. Istaknut je ovogodišnji dobitnik “Nagrade Viktor Kovačić za životno djelo” arhitekt Duško Rakić, poznat po uredskim zgradama Auto-Hrvatske iz 1971. i Ina-projekta iz 1985. u Vukovarskoj ulici u Zagrebu. Slijedi predstavljanje atraktivnih kuća Studija 3LHD; niz koji je započeo Vilom Klarom 1999, a završava Kućom J2 (tlocrtne površine 396m²!), za koju su 2008. primili “Nagradu Drago Galić”. Ove raskošne vile uvijek originalna vanjskog plašta i uopće uporabe materijala smještene su na zavidnim parcelama i stimulatивно otvorene prema prirodi, a mogle bi predstavljati kvalitetno i skupo individualno stanovanje bilo gdje u svijetu.

Po uzoru na strane časopise *A10* i *Volume*, broj je fokusiran na najbolju recentnu

arhitektonsku praksu, na domaća rješenja na više aktualnih tema. Prigradsko stanovanje u zagrebačkom Markuševcu, koje je arhitekt Hrvoje Njirić nazvao “ruralnom prostirkom” suprotstavljajući ju izlizanom terminu “urbane vile”, visoko je kvalificirano u kontekstu razvoja višestambene tipologije u gradu. Gusta stambena izgradnja zastupljena je naseljem Pavlenski put u Španskom Studija BF (Boševski - Fiolić - Škarić), što je trenutačno najveći projekt stanogradnje u Zagrebu. Ono je unatoč zadanoj velikoj količini malih stanova (njih čak 745) privuklo pozornost koncepcijom dugih uskih zgrada i dorečenošću koncepcije, te je također bilo kandidirano za nagradu UHA-e, kao uostalom i kuća za odmor na Čiovu, koju je, zbog skučenosti parcele, arhitektica Darinka Kuzmanić riješila tlocrtom u obliku pravokutnog trokuta.

Iz perspektive vlastitog rada na projektu vrtića za Krk, arhitekt Idis Turato piše o Dječjem vrtiću Lanište Mije Roth Čerine i Tončija Čerine u Zagrebu, koji je izveden po svim aktualnim standardima takve arhitekture. Pišući o šest novih sportskih dvorana podignutih diljem Hrvatske u povodu Svjetskog prvenstva u rukometu, Goran Rako, predsjednik UHA-e, uz opis aktualnog stanja s njihovim “upravljanjem”, skreće pozornost na nespominjanje imena autora arhitekata u medijima, za razliku od tona betona ili kilometara ugrađenih kabela, koji su u javnost izlazili u povodu njihova otvaranja. Jedini projekt koji govori o širem gradskom kontekstu je stambeno-poslovna zgrada s podzemnom garažom na uglu Banjavčičeve i Tuškanove ulice u Zagrebu Nenada Kondže i Andrewa Yeomana, čije se rješenje temelji na prenamjeni tvorničke zgrade dvojca Pollak i Bornstein s kraja 30-ih godina 20. stoljeća. Ukratko, izdvojene su najbolje, mahom velike i skupe arhitektonske realizacije, koje ujedno karakterizira razvoj novih postupaka i implementacija novih ideja.

Posljednje su stranice novog ČIP-a otvorene suvremenim debatama i kritičarskim ambicijama. Prilog je raspravi o svjetskoj ekonomskoj krizi, koja se u Hrvatskoj još

jasno ne palpira, anketa provedena među investitorima kao što su Hrvatska gospodarska komora, Zagrebački holding ili Hoto grupa, koja daje prve informativne, no konkretne odgovore. Dobre projekte koji se bave aktualnim temama funkcioniranja grada, javnim gradskim prostorima ili postupnim uvođenjem zdravijega životnog stila (makar pješačkih koridora i biciklističkih staza), trebat će pričekati barem do

zaključenja natječajnog ciklusa European 10 na temu Osmišljavanja urbaniteta, za koji su u Hrvatskoj predložene lokacije Tromostovlja u Zagrebu i Lipe u Rijeci. S nekoliko priloga (posebno člankom u povodu smrti Jorna Utzona, arhitekta Opere u Sydneyu), pa i naslovnicom (Kino na otvorenom u Guantanamo Bayu) novi se ČIP dotakao aktualnih zbivanja i izvan Hrvatske. ✕